

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБОМ СЮЖЕТНО-РОЛЬОВИХ ТА ДИДАКТИЧНИХ ІГОР

Сучасна початкова школа має забезпечувати умови для гармонійного розвитку дитини, стимулювання її пізнавальної активності, формування інтересу до навчання та самостійності у здобутті знань. Ефективним інструментом для досягнення цих завдань є ігрові методи навчання, які перетворюють освітній процес на цікаву й змістовну діяльність. Сюжетно-рольові та дидактичні ігри надають педагогам нові можливості для реалізації цілей Нової української школи, сприяючи розвитку творчого мислення, комунікативних навичок, уміння співпрацювати в колективі та формуванню позитивного ставлення до навчання.

Пізнавальна активність є невід'ємною частиною освітнього процесу, яка формує ставлення дитини до відкриття нового, її прагнення самостійно здобувати знання, а також сприяє розвитку творчих і розумових здібностей (Боднарчук, 2018). У молодшому шкільному віці пізнавальна активність відіграє провідну роль в інтелектуальному, емоційному та соціальному становленні дитини.

Для успішного залучення школярів до навчально-пізнавальної діяльності та досягнення освітніх цілей важливо застосовувати широкий спектр засобів активізації, зокрема ефективно використовувати зміст освіти, різноманітні форми й методи навчання. Актуальність використання ігрової діяльності в початковій школі зумовлена її значним потенціалом у розвитку пізнавальної активності молодших школярів. У період становлення особистості гра виступає природною формою діяльності, яка відповідає віковим особливостям дітей та сприяє формуванню їхніх пізнавальних інтересів. Ігрові методи навчання роблять освітній процес цікавим, динамічним та ефективним, залучаючи дітей до активного освоєння нового матеріалу, розвитку творчих здібностей, критичного мислення та самостійності (Шевельова, 2016).

У контексті Нової української школи, яка орієнтована на створення комфортного середовища для навчання та забезпечення всебічного розвитку дитини, використання сюжетно-рольових, дидактичних ігор та ігрових вправ стає невід'ємною складовою сучасного уроку. Вони сприяють формуванню

Освіта для XXI століття: виклики, проблеми, перспективи

навичок співпраці, комунікації та мотивації до навчання, що особливо важливо для пізнавальної активності молодших школярів.

Ігрова діяльність є природним та ефективним інструментом для організації взаємодії дітей у класному колективі та налагодження взаєморозуміння між учителем і учнями. Під час гри формуються навички зосередженості, вдумливої та самостійної роботи, а також розвиваються важливі якості, такі як увага, пам'ять і прагнення до знань. Гра відповідає природній потребі дитини в активній діяльності, надаючи можливість уявно створювати те, що недоступне у реальному житті (Нікітіна, 2011). У процесі гри, захоплюючись, діти непомітно навчаються: пізнають нове, запам'ятовують, орієнтуються в різних ситуаціях, поглиблюють набуті знання, аналізують поняття й уявлення, розвиваючи творче мислення та фантазію.

Дидактична гра є унікальним методом навчання, який ефективно поєднує освітню, розвивальну та виховну складові. Вона структурує діяльність учнів, розширює їхні пізнавальні горизонти, стимулює творчий розвиток і сприяє формуванню гармонійної особистості. Під час гри діти не лише отримують знання, але й взаємодіють, співпрацюють, розвивають емоційні та соціальні навички, стаючи активними учасниками навчального процесу.

Сюжетно-рольові ігри органічно поєднують компоненти гри, навчання та соціалізації. Завдяки своїй унікальній структурі, такі ігри створюють сприятливі умови для гармонійного розвитку пізнавальної активності учнів, стимулюючи інтерес до навчання, формування навичок самостійного мислення та підтримуючи емоційний розвиток.

Беручи участь у грі, дитина активно пізнає навколишній світ, засвоює нові знання, розв'язує проблемні ситуації, ухвалює рішення та співпрацює з іншими. Усі ці аспекти сприяють розвитку пізнавальної активності, адже вимагають від школярів не лише залученості, але й усвідомлення власних дій, їх аналізу та планування.

Розвиток пізнавальної активності молодших школярів засобом сюжетно-рольових та дидактичних ігор є важливою складовою сучасної освітньої практики, оскільки ці методи навчання стимулюють активну участь дітей в освітньому процесі. Сюжетно-рольові та дидактичні ігри дозволяють не лише засвоювати нові знання, а й сприяють розвитку критичного мислення, уяви, комунікаційних та соціальних навичок. Вони допомагають дітям активно досліджувати навколишній світ, вирішувати проблеми, приймати рішення і співпрацювати з іншими учасниками.

Отже, сюжетно-рольові та дидактичні ігри є ефективним інструментом для розвитку пізнавальної активності молодших школярів,

сприяючи всебічному розвитку особистості, формуючи основи для подальшого навчання та соціалізації дітей.

ЛІТЕРАТУРА

- Бондарчук, Н. (2018). Активізація пізнавальної діяльності молодших школярів. *Вісник Житомирського державного університету*, (41), 103-106.
- Нікітіна, Н. М. (2011). Активізація пізнавальної активності учнів шляхом використання ігрових моментів і цікавих завдань. *Початкове навчання та виховання*, (31), 21-31.
- Шевельова, В. В. (2016). Методика організації ігрової діяльності в початковій школі. *Початкове навчання та виховання*, 4, 6-9.

Марія Бикова

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Ірина Проценко

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ВІДНОВЛЕННЯ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я ПЕДАГОГА ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЯК ВИКЛИК СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Виклики сьогодення, з якими зіткається переважна більшість педагогів закладів позашкільної освіти виступають підґрунтям поширення проблем послаблення ментального здоров'я, зниження рівня стресостійкості, що вимагає спеціальних досліджень. Доцільно враховувати реальні життєві умови життя у прифронтовій області та специфіку професійної діяльності під час неперервних повітряних тривог. Педагоги системи позашкільної освіти змушені здійснювати професійну діяльність у ситуаціях постійного, хронічного стресу. Наявна ситуація актуалізує пошук психолого-педагогічних умов відновлення ментального здоров'я педагогів. Це вимагає від держави пильної уваги та докладання значних зусиль для збереження, підвищення, відновлення ментального здоров'я громадян взагалі, і педагогів зокрема [3].

Згідно офіційних даних, стрес та знервованість стали буденністю для майже 80% українців, що вимагає створення масштабних програм, спрямованих на збереження ментального здоров'я. Прикладом є Всеукраїнська програма ментального здоров'я «Ти як?», створена за ініціативою першої леді Олени Зеленської. Програма спрямована на розбудову якісної системи надання послуг у сфері психосоціальної підтримки та розвиток культури піклування про ментальне здоров'я. Провідною задачею програми є формування індивідуальної та колективної стійкості, це за суттю велика соціальна трансформація [1].

Що стосується ментального здоров'я педагогів системи позашкільної освіти, то виклик полягає у вимушеному набутті нового життєвого «післякатастрофного» досвіду. А це неодмінно вимагає новітніх підходів до